

.....
1327 K Čechám bylo připojeno Horní Slezsko a část Dolního Slezska.

1334 Syn Jana Lucemburského Karel se stal markrabětem moravským.

1344 Prážské biskupství bylo povýšeno na arcibiskupství. Prvním arcibiskupem se stal Arnošt z Pardubic. Začala stavba katedrály svatého Víta v Praze.

14. 7. 1346 Karel IV. byl zvolen římským králem (místo sesazeného Ludvíka Bavora).

28. 8. 1346 Král Jan Lucemburský padl v bitvě u Kresčáku.

.....
Pes a Karel IV.

Když Karel IV. nastoupil na český trůn, neměl lehkou pozici. Už pro svoje mládí. Bylo mu sedmnáct let a kdeko by mu byl radil. Karel sám dobře viděl, jak to v zemi vypadá: pokladna zela prázdnotou, šlechtici byli zpupní a celkově vládl chaos. Královské hrady a statky byly dány do zástavy šlechticům, kteří tatinkovi Janovi půjčili peníze, obchod vázl, na cestách číhaly bandy loupeživých rytířů, a všude byl nepořádek a špína.

Karel vzal ale věci pevně do rukou. Věděl totiž z historie, že i ze zanedbaného státu se dá něco udělat. Byl nesmírně vzdělaný – uměl číst a psát, mluvil francouzsky, italsky, německy a latinsky. Jen česky se musel učit znovu, hlavně písmeno ř.

„Třicet stříbrných křepelék přeletělo...“ opakoval si zarputile, až to dokázal.

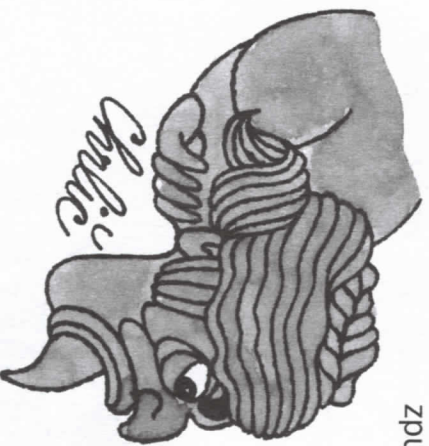
.....

Vládnout uměl taky. Král Jan jej totiž před časem ještě poslal do Itálie, aby dohlížel na města, která patřila Lucemburkům. A když se Karel dokázal shodnout s horkokrevnými Italy, měl šanci opanovat i Čechy.

Pes sice Karla nemiloval tolik, jako krále Jana Lucemburského, ale obdivoval ho a vážil si její. Dokázal velmi brzy v zemi obnovit pořádek... a pak, zvládl za svůj život čtyři manželky! Už to samo o sobě bylo hodno obdivu.

Pokud šlo o český stát, ten byl složen z velmi různorodých oblastí: patřily k němu pochopitelně Čechy, Morava a Slezsko, ale taky další území (některá dost vzdálená) v Německu, a potom Lucembursko. Nebylo snadné takový celek ovládat, Karlovi se to však dařilo.

Psovi se ze všeho nejvíc zamlouvalo, že si Karel IV. vybral jako sídelní město Prahu. A to i přesto, že Pražský hrad byl

zpusťlý jako ta nejhorší ratejna –

vůbec se do něj nedalo nastěhovat! Sidilili tu netopyři, pavouci, potkani a myši. Než se hrad trochu upravil, musel Karel bydlet v jednom měšťanském domě na Starém Městě, což byla

pro krále svým způsobem potupa. Ale král neměl předsudky, hleděl hlavně, aby se začalo hned opravovat a stavět.

.....

Vykoupil zpět zastavené statky a hrady, dal přísně trestat loupeže a vraždy (bylo jich požehnaně) a na vzbouřené rytíře vyslal vojsko. Ono se to pozná, když král vládne pevně! liboval si Pes. Na cestách je teď bezpečno, mohl se vydat na výlet daleko za hrady a nikdo mě nepronásleduje. Našli se totiž i takoví zločinci, co jedli psí maso, případně si mazali bolavé klouby psím sádlem. Ty by měl Karel trestat co nejpřísněji! myslel si Pes.

Karel IV. si získal respekt. Již dříve se mu podařilo povýšit pražské biskupství na arcibiskupství (o čemž dlouho vyjednával s papežem), na Hradě dal opravit opevnění (co kdyby se někdo pokusil českého krále odstranit) a začal budovat nový královský palác.

Mohl být sám stavitelem, architektuře rozuměl, a taky dobře věděl, odkud si pozvat odborníky. Z Francie přišel Matyáš z Arrasu, který budoval chrám svatého Víta. (Po jeho smrti ve stavbě pokračoval Petr Parléř.) Bylo to úžasné dílo, ale Pes ke chrámu chodil nerad, neboť z katedrály se na něj šklebila neuvěřitelná zvířata a příšery, které dozajista požirají pejsky. Vyrozuměl sice, že tyto obludky mají plivat dešťovou vodu (a říká se jim chřilci), ale nikdo jej nepřesvědčil, že v noci neožívají. A aby se o jejich kamennosti přesvědčoval sám, k tomu dost odvahy neměl.

Doprovázel však Karla ke stavbě Nového Města pražského, výsledku jakési předpovědi staříckého hvězdáře. Tento šedivý popleta tvrdil, že vyčeti z hvězd zánik Starého Města.

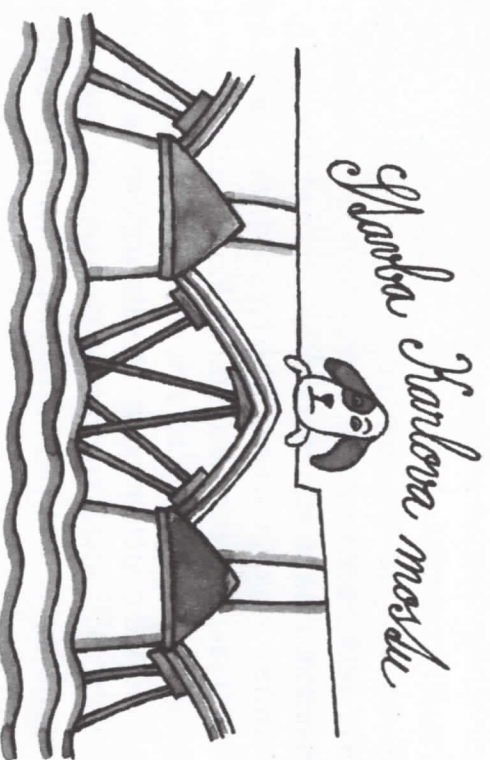
„Praha lehne popelem po strašlivém požáru... a pak přijde povodeň!“ hořekoval ten dobrák. Pes uvažoval, že povodeň by logicky požár uhasila, kdyby přišla okamžitě, ale o tom hvězdopřavec nemluvil.

.....

Karel IV. byl realista. Takové prognózy se mohou brát vážně nebo ne, ale jistota je jistota. Kdyby ten stařík měl náhodou pravdu, bude určitě lepší postavit předem Město Nové. Krále to bavilo, radil stavitelům a sám určoval, kde bude náměstí, kde trh... Bez jeho souhlasu se nepoložil ani kamínek. Jen jeden ze stavitelů si dovolil vytvořit uličku podle vlastního názoru, a tím krále dohrál. Ale Karel měl smířlivou povahu, nedovedl se hněvat dlouho, nakonec mistrovi odpustil, jen té ulici dal jméno Nekázanka (protože ji nenakázal stavět).

Při stavbě nového kamenného mostu, který spojil břehy Vltavy, byla do malty za účelem pevnosti přidávána vejce. Svážela se z celé země a jistí hlupáci z Velvar poslali plný vůz vajíček uvařených natvrdo (prý aby se cestou v horku nezkažila). Byla z toho náramná veselice a skvělé vaječné hody. Pes jich taky pár sežral (docela mu to chutnalo). Psovi se vůbec za Karlovy vlády dobře dařilo, zejména když

.....

doprovázel krále z Prahy na Karlštejn. Tento hrad si panovník nechal postavit údajně jako hrad lovecký a jako úkryt pro korunovační klenoty, které dal už dříve zhotovit, zejména pro nádhernou svatováclavskou korunu. Hrad měl úžasnou výzdobu, zvláště kaple svatého Kříže, kam Karel umístil obrazy Mistra Theodorika. Tam prý král často prodléval v modlitbách... Znělo to dobře, ale ve skutečnosti Karel na hrad prchal, jakmile měl dost společností manželky a jejích dvorních dam, které ustavičně švitořily, chichotaly se, prozpěvovaly a šustily sukněmi. Na Karlštejn král zakázal ženám přístup a pěstoval tam výhradně mužské zábavy jako lov, střelbu do terče, popíjení vína a hodování, což bylo Psovi blízké.

Že Karel podporoval umění (malířství, sochařství a literaturu), že sám psal a že dal v Praze založit univerzitu, která byla první vysokou školou ve střední Evropě, to už Psem tak neotřásl. Byl toho názoru, že se vzdělanosti se to nemusí přehánět (co kdyby její napadlo větší množství myšlenek, jak by se bránili?). A číst si v knihách a skládat zkoušky po dobu dvanácti let (tak dlouho mohlo studium trvat), to si nedovedl ani představit. Studenti, kteří brali výuku vážně, byli vesměs nepohlední: vyhublí, bledých tváří a kalných očí (ze čtení po nocích). Profesori se zase mezi sebou ustavičně hádali (říkali tomu učené disputace) a nikdy se nedohodli, takže nedošli klidu. Nic pro psy!

Klidu si Pes vážil čím dál víc. Velice jej těšilo, že Karel nevede války, spíš vyjednává a řeší problémy diplomaticky. Vztekliků, co za prvním slovem sahají po meči, měl Pes už plné zuby. Těšil se ze slávy české země (byl přece český pes) a z jejího stoupajícího věhlasu v zahraničí.

.....

Některé věci se samozřejmě nezměnily ze dne na den. Vesnice byly zastřené díry jako dřív (deset až patnáct chalup), v nichž žili věčně nadávající poddaní, kteří dřeli v potu tváře a neradi odváděli dávky vrchnosti (šlo nejen o peníze, ale i o část úrody a robotu na panských polích, z čehož by se každý rád ulil). Lepší venkovská společnost se rozdělila na pány a zemany. Páni obývali pevné hrady a vesnic i polí vlastnili mnoho. Chovali se zpupně, pořádali hostiny, rytířské turnaje a štvance na divokou zvěř, a ohrnovali nos nad zemany, co měli jen nějakou ubohou tvrz a jednu vesničku.

Ve městech to vypadalo jinak. Žili tu měšťané, a to byli bohatí obchodníci a řemeslníci, vedle nich prostý lid a pak chátara: různí tuláci, zlodějčkové a všechnobralové, jakož i žebráci. Města nebyla velká (kolem tří až pěti tisíc obyvatel), ale byla hezká. Chránily je příkopy a hradby s branami, které se na noc zavíraly. Mezi měšťanskými domy se skvěl nejmiň jeden kostel (církev král podporoval, takže její majetek vzrůstal) a impozantní byla i radnice. Dojem poněkud kazila skutečnost, že do úzkých uliček se vylévaly veškeré splašky z domů (radši nevědět, co to všechno bylo) a vyhazovaly odpadky, ale člověk nemůže mít vše. Psovi toto zařízení nevadilo, některé zkažené potraviny vydávající čpavkový pach lahodily jeho čichu. Též byla legrace honit potkany (a někdy i vepříky), co se uličkami potulovali. Na rozdíl od lidí Psa nijak zvlášť neohrožovaly nakažlivé nemoci. Král Karel si při vládnutí vede výborně, usoudil Pes. Stal se dokonce i císařem a rozhoduje se bez váhání. Jen aby mu to vydrželo. Co ale nastane, až spočine v hrobě?

.....

Čechy získá Václav (to je nejstarší syn), Zikmund dostane Braniborsko a Jan, ten nejmladší, Zhořelecko. Zní to dobře, ale čichám, čichám potíže. Idyla to asi nebude, řekl si Pes.

CO PES ASI NEVĚDĚL

- 1346 Českým králem se stal Karel IV.
8. 2. 1348 Karel IV. vydal zakládací listinu Nového Města pražského a 26. 3. položil základní kámen k jeho výstavbě.
7. 4. 1348 Karel IV. založil pražskou univerzitu, první vysokou školu tohoto druhu ve střední Evropě.
10. 6. 1348 Matyáš z Arrasu začal budovat hrad Karlštejn.
5. 4. 1355 Karel IV. získal jako první český král císařskou korunu.
1356 Karel IV. dal na říšském sněmu v Metách schválit Zlatou bulu, která potvrdzovala nezávislost českého státu.
27. 3. 1357 Hrad Karlštejn byl slavnostně otevřen.
9. 7. 1357 V Praze byla zahájena stavba nového kamenného mostu podle projektu Petra Parléře, most později dostal název Karlov.
1366 Karel IV. založil Karlovu kolej (studijní ústav Karlovy univerzity).
1376 a 1377 Karel IV. upravil v závěších dědictví (ve prospěch svých synů).
29. 11. 1378 Král Karel IV. zemřel.

Pes a král Václav IV.

Nebylo to lehké, nastoupit na trůn po Karlu IV., který toho pro Čechy tolik udělal. Václav IV., Karlův syn, si byl vědom toho, že ho budou s tatínkem ustavičně srovnávat. „Budu čestný! Budu spravdivý!“ říkal sice, ale v praxi to moc nedodržel. O vládnutí měl poněkud naivní představy, když nastoupil na trůn, bylo mu sedmnáct let, a nechtělo se mu naslouchat otcovým rádcům, kteří jej zhusta kritizovali. Místo nich se obklopil kamarády z nižší šlechty (zemani a rytíři) a přizval i pár mladých měšťanů, s nimiž se dobře bavil. Věčně se hádal s kněžími (hlavně s arcibiskupem Janem z Jenštejna) a vládnutí jej bavilo čím dál míň. Zato čím dál víc holdoval alkoholu. Ani manželky (měl dvě, Johanu Bavorskou a po ní Žofii Bavorskou) ho od této záliby nedokázaly odvrátit.

Král Václav popije s každem

